

Keywords: *Ekaterina Zaytseva, pianist (soloist, leader, ansamblistka), teacher, musical and public deyatel.lichnost. Cultural and educational activity of K. Zaytsevoi deserves bigger attention of the Ukrainian musicologists, and her name - on return from oblivion.*

УДК 378.001: 78.07

Павленко О. М.

ДЖАЗОВА ОСВІТА У США: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті висвітлено історико-педагогічні аспекти становлення професійної джазової освіти у США. Проаналізовано особливості сучасної системи американської освіти. Розкрито основні етапи розвитку джазової освіти на прикладі тривірневої системи американської освіти. Наведено вищі навчальні заклади, які надають висококваліфіковану підготовку в галузі джазового мистецтва. Розкрито особливості джазового навчання у найкращих спеціалізованих музичних навчальних закладах – Музичний коледж Берклі та Консерваторія Нової Англії. Особливу увагу приділено музикантам-педагогам, які стояли біля витоків джазового навчання та сприяли розвитку джазової освіти.

Ключові слова: *музична освіта, професійна джазова освіта в США, джазове мистецтво, університети, коледжі, навчальні джазові програми, методи джазового навчання.*

Важливою умовою забезпечення демократичного розвитку суспільства, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості є якісна освіта. Сучасні глобалізаційні трансформаційні процеси, які відбуваються у системі вітчизняної освіти обумовлені пошуком нових підходів, форм, методів навчання. Вагоме значення в реформуванні системи музичної освіти є вивчення та використання кращих здобутків європейського і світового освітнього досвіду. Особливої уваги серед держав світу в організації джазової освіти заслуговує досвід Сполучених Штатів Америки, що має значні досягнення у цій галузі.

Мета статті полягає у висвітленні основних етапів становлення та розвитку джазової освіти в США, з'ясуванні специфіки навчання джазу у провідних американських вузах.

Особливості американської освітньої сфери вивчали науковці О. Бевз, П. Вербицька, О. Заболотна, М. Красовицький, О. Романовська, Ю. Романовська, О. Романовський та ін. У США до проблем музичної освіти зверталися М. Каплан, Ч. Леонард, К. Томсон, М. Палмер, У. Уебер та ін. Питання джазової освіти розглядали Д. Бейкер, Дж. Кокер, Д. Мерфі, К. Мошков, О. Руеда, Б. Тейлор, та ін.

Освіта в США є тим соціальним інститутом, який здійснює важливі економічні, соціальні, пізнавальні та комунікативні функції. Порівнюючи сучасну систему американської освіти із освітніми системами провідних європейських країн, можна відзначити низку суттєвих відмінностей, а саме: відсутність у США єдиних державних освітніх стандартів, високий рівень децентралізації. Федеральний уряд країни мінімально впливає на систему освіти, а питання освітньої політики регулюються урядами штатів і місцевою владою.

Система освіти у США складається з кількох рівнів: дошкільна, середня (шкільна) та вища. Дошкільна освіта (preschool) – це освітні програми для дітей 3-5 років, що нагадують звичні нам дитячі садочки. Існують також приватні установи дошкільної освіти. Обов'язкову середню освіту діти отримують у школах трьох рівнів: початкова школа (elementary school), середня школа (middle school) і вища школа (high school). Після закінчення школи можна продовжити навчання у вищих навчальних закладах (коледжах, університетах, спеціалізованих інститутах), які мають три рівні освіти: undergraduate (бакалаврат, чотири роки навчання, ступінь бакалавра), graduate (магістратура, два роки навчання, ступінь магістра) і postgraduate (три роки навчання, захист дисертації, ступінь доктора філософії).

Вища освіта США характеризується різноманітністю навчальних програм, курсів і дисциплін та ґрунтується на таких основних принципах: гнучкість навчальних програм, мобільна адаптація до соціальних потреб; різноманітність форм навчання, навчальних курсів і програм; високий рівень демократичності навчального процесу; децентралізоване управління вищими навчальними закладами; свобода вибору студентом форм і програми навчання. Слід зазначити, що у цій країні паралельно із державними освітніми закладами успішно функціонують і приватні вузи, які відіграють важливу роль у розвитку системи американської освіти.

Американська музична освіта вважається однією із найкращих у світі. У цій країні немає звичної для нас системи позашкільних спеціалізованих мистецьких навчальних закладів – музичного навчання відбувається у загальноосвітній школі, де можна вивчити основи музичної грамоти, гру на різноманітних музичних інструментах, здобути вокально-хорові навички, отримати досвід музикування у шкільному симфонічному оркестрі тощо. Крім того, музичну освіту можна продовжувати у вищих спеціалізованих навчальних закладах та отримати ступінь бакалавра мистецтв (чотири роки навчання), магістра мистецтв (два роки навчання), доктора філософії (три роки навчання). Ще однією важливою складовою є високий професійний рівень викладання мистецьких дисциплін, креативний підхід до навчання, а також виховання музикантів-виконавців вищого ґатунку. Все це сприяє тому, що до США їдуть навчатися студенти з усього світу.

Ф. Шмиріна виокремила такі прогресивні тенденції музичної освіти в США: прагнення доступності музичної освіти; залучення до загальнолюдських цінностей через сприйняття музичних творів; виховання за допомогою музичного мистецтва; гнучке використання у шкільній програмі популярної музики; установка на розвиток креативних здібностей учнів; індивідуально-диференційований підхід у процесі музичного навчання та виховання; професійне навчання музиці в умовах загальноосвітньої школи; відкритість світовому музично-педагогічному досвіду [6, с. 8].

Невід'ємною складовою сучасної музичної освіти у США є джазова освіта, яка сформувалася порівняно нещодавно. Широка популярність джазового виконавства зумовила можливість і необхідність включення джазового репертуару та його стилістичних елементів до процесу професійної підготовки студентів-музикантів. Сьогодні джаз вивчається не тільки у спеціалізованих коледжах і вузах країни, а й в університетах на музичних факультетах.

Отже, розглянемо основні етапи становлення джазової освіти в США. Починаючи з 20-х років ХХ ст., джазові ансамблі та оркестри стали осередками навчання джазу. Вони перетворилися для музикантів на творчі лабораторії, в яких відбувався процес передачі та засвоєння знань, формування виконавських вмінь і навичок. Основними напрямками творчої діяльності стали співтворчість, обмін досвідом між виконавцями та самонавчання. У 30-х роках ХХ ст. досвідчені музиканти, які опанували джаз, почали приватно викладати мистецтво джазової імпровізації у великих містах США (Нью-Йорк, Бостон, Лос-Анджелес). Одну з перших джазових навчальних програм було написано на військово-морській базі «Великі Озера» в Іллінойсі Леном Боуденом, де під час Другої світової війни готували військових музикантів. Перша навчальна програма із джазу включала предмети, які і сьогодні є основними у джазовому навчанні – ансамбль, аранжування, імпровізація.

Розвивалася джазова освіта й у сфері теоретичних дисциплін – музикознавство, історія музики. Першим вищим навчальним закладом, який запропонував курс історії джазу, була Нова школа соціальних досліджень у Нью-Йорку, де, починаючи з 1941 року, викладали такі відомі фахівці джазу як Леонард Фезер, Маршалл Стірнс і Роберт Гоффін. Загалом наприкінці 40-х рр. тільки три навчальні заклади могли запропонувати студентам здобути вищу джазову освіту: Державний університет Північного Техасу, Музична школа Берклі в Бостоні та й Університет Маямі. Деяко згодом до цих закладів приєдналися також Державний університет Алабами, Державний університет Теннессі, Міський коледж Лос-Анджелеса. Паралельно з'являються перші ґрунтовні навчальні посібники із джазового

виконавства: «How To Play Bebop» піаніста Біллі Тейлора та «How To Play Jazz Piano» Джона Мехегена, викладача Джульярдської консерваторії в Нью Йорку [5, с. 14 – 16].

До речі, тривалий час офіційна освітня політика була спрямована проти включення джазу до навчального процесу. Пов'язувалося це з тим, що протягом 20-50-х рр. минулого століття джаз вважався розважальною музикою, а не видом професійного музичного мистецтва. Багато хто з викладачів того часу, не усвідомлюючи самобутності цього виду мистецтва, вважали, що джаз сприятиме формуванню у молодих музикантів поганого смаку та втраті навичок виконання класичних творів. Ентузіасти джазової освіти швидко переконалися, що упереджене ставлення викладачів академічної музики до джазу ґрунтується на непоінформованості, нерозумінні елементарних принципів джазового виконавства. Маршалл Стірнс, викладач Нової школи соціальних досліджень й один з перших теоретиків джазу, на початку 1950-х р. організував Беркширський проект, у рамках якого провідні джазові музиканти із педагогічним талантом (Біллі Тейлор, бендлідер Стен Кентон та ін.) проводили конференції, де виступали з лекціями про джаз.

Ця наполеглива праця дала свої результати, і вже у 50-ті роки минулого століття курси навчання джазу було включено до шкільних програм понад тридцяти шкіл країни – відтак джазова освіта почала набувати сучасних форм. У цей час стає популярною нова форма занять – літні семінари («джазові табори»), де навчалися та музикували студенти і викладачі. К. Мошков зазначає, що перші такі літні музичні табори провели університет Індіани (Національний табір сценічних ансамблів), школа джазу Леннокс, а також біг-бенд С. Кентона. Джазовий музикант-педагог С. Кентон вважав, що програму літніх таборів потрібно впроваджувати по всій країні, щоб задовольнити суспільні запити, а підтримка з боку шкіл, коледжів та місцевих асоціацій сприяла б підвищенню рівня виконання джазу серед молоді. Він був переконаний і в тому, що створення навчально-методичних комплексів і програм сприятиме систематизованому навчанню мистецтву джазу, а залучення відомих педагогів-музикантів тільки підвищить рівень викладання джазових дисциплін [5, с. 18 – 19].

Не менш важливою подією у становленні джазової освіти та популяризації джазу серед населення став цикл освітніх телепрограм, присвячений історії джазу. У 1958 році Національне освітнє телебачення впродовж тринадцяти тижнів щосуботи транслювало навчальні програми під назвою «Тема – джаз». Автори циклу Л. Фезер і М. Стірнс мали на меті докладно показати процес джазового музикування, пояснити його якомога доступніше широкому загалу. Водночас популяризації навчання джазу також сприяли видавці нот, які почали публікувати аранжування джазових творів спеціально для студентських ансамблів різних рівнів, а також виробники музичних інструментів, що спонсорували музикантів, які проводили майстер-класи, фестивалі.

Починаючи з 60-х років ХХ ст. відкривається нова сторінка в розвитку джазової освіти. Географія застосування джазових курсів стрімко розширюється на більшість штатів країни. Джазові оркестри створюються не тільки в коледжах, а й у загальноосвітніх школах (highschool). Кардинально змінюються підходи до навчання джазу: студентськими ансамблями почали керувати не студенти, а викладачі; професійні джазові музиканти викладають джаз у коледжах та університетах; зросла кількість навчально-методичної літератури; актуалізується необхідність у встановленні стандартів викладання джазу.

Усвідомлення провідної ролі джазової освіти зростало й на рівні штатів. Як приклад, у 1970 році було тільки два офіційні збірні шкільні джазові ансамблі, а вже у 1989-му – половина усіх штатів країни; у 1972 році надавали ступінь бакалавра або магістра з джазу лише 15 навчальних закладів країни, а сьогодні – понад 120 вузів. Практика літніх джазових програм стала досить успішною формою навчання. Щороку проводилося понад трихсот джазових таборів. Потужним елементом розповсюдження джазу також стали студентські джазові фестивалі, участь в яких брала велика кількість ансамблів та оркестрів.

Розвиток джазової освіти, потреба у встановленні стандартів навчання джазу, об'єднання педагогічних кадрів сприяли створенню активістами (М. Беттон, В. Лі та ін.) у 1968 р. Національної асоціації джазових викладачів (NAJE). На початку 90-х р. ХХ ст. вона стала міжнародною асоціацією (IAJE), до якої входили понад 8 тисяч членів із 30-ти країн

світу. Нажаль, ця організація проіснувала до 2008 р., ана її місце прийшла Міжнародна асоціація джазових шкіл (IASJ).

У 80-90-хрр. ХХ ст. джазова освіта продовжує активно розвиватися. У цей час джазові курси пропонували близько 500 коледжів; джаз вивчали щонайменше півмільйона школярів і студентів; понад 30 тисяч американських загальноосвітніх шкіл мали принаймні один шкільний джазовий ансамбль або оркестр; щоліта проводилося більше трьохсот літніх джазових програм. Розширилися також програми навчальних курсів, які включали: джазовий вокал, ансамблеве виконавство, теорію джазу, джазову гармонію, виконавські стилі, виконавську практику, аранжування, імпровізацію, розвиток музичного слуху тощо [5, с. 21].

Попри виклики ХХІ ст., джазова освіта у цій країні і сьогодні продовжує розвиватися та вдосконалюватися, пропонуючи нові шляхи вирішення різного кола проблем. Головним фактором джазового навчання залишається його практична спрямованість, що дає можливість отримати студентам з усього світу якісну джазову освіту та бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Розглядаючи шляхи становлення та розвитку джазової освіти в США, не можна не згадати провідних музикантів-педагогів, які долучилися до цього процесу. Передусім – це першопроходець американської системи джазового освіти, композитор, аранжувальник, віолончеліст і тромбоніста Девід Бейкер. Він є автором понад 70 підручників і 400 статей із джазової імпровізації, аранжування, композиції, педагогіки, із основ розвитку музичної пам'яті, методики практичних занять тощо. Саме Д. Бейкер започаткував джазову програму Університету штату Індіана в Блумінгтоні. Крім того, музикант-педагог близько 20 років був керівником оркестру джазових шедеврів Смітсонівського Інституту у Вашингтоні, продовжуючи писати музику і виступати як виконавець.

Вартий окремої уваги і джазовий педагог, композитор, виконавець Джеймі Еберсольд. Саме він створив всесвітньо відому концепцію для джазового освіти «Музика мінус один». Ці навчальні записи включають акомпанемент професійного джазового ансамблю для сольного інструмента. Запропонована ним нова форма організації навчання стала проривом у викладанні джазу: студенти могли годинами імпровізувати за поширеними стандартами й акордовими послідовностями з ритм-секцією. Навчальна фонотека, яку створив музикант-педагог, налічує понад 100 годин аудіозаписів, класифікована за стилем відомих джазових музикантів, назвами тем і гармонічними послідовностями. Наразі Дж. Еберсольд є директором «Літніх джазових майстерень», власником компанії Jamey Aebersold Jazz, Inc та продовжує працювати в Університеті Луїзвіль.

Сьогодні джазову освіту можна отримати у багатьох вищих навчальних закладах США, де студентам пропонується доступ до найрізноманітніших програм. Одним із найпопулярніших, авторитетніших та найкращих спеціалізованих музичних навчальних закладів США, де можна отримати високоякісну джазову підготовку, є Музичний коледж Берклі (Berklee College of Music), заснований 1945 року в Бостоні. У цьому коледжі, який успішно працює вже сім десятиліть, бажають навчатися мистецтву джазу студенти з усього світу. Щороку тут отримують високу професійну музичну підготовку майже 3,5 тисячі студентів із 77 країн світу. Серед випускників коледжу є багато музикантів зі світовим ім'ям: бендлідер і продюсер Квінсі Джонс, піаністка Тосіко Акійосі, співачка Дайана Кролл, блюзова вокаліста Сьюзан Тедескі, саксофоніст Бренфорд Марсаліс, гітарист Джон Скофілд, трубочар Рой Харгроув та ін. [1].

Навчальний процес у коледжі забезпечують висококваліфіковані викладачі із багаторічним досвідом. Музичний коледж Берклі має такі відділення: виконавське мистецтво; музична педагогіка; джазова композиція; кіномузика; музичний бізнес і менеджмент; композиція; музичний синтез; сучасна композиція і продюсування; створення музики; музична терапія. Інноваційні методики навчання, які використовують викладачі коледжу, сприяють ефективному опануванню практичними знаннями, уміннями і навичками, необхідними сучасному виконавцю не тільки у сфері джазу, а й рок- і поп-музики [2].

Також у Бостоні знаходиться не менш відомий навчальний заклад, де навчають мистецтву джазу та імпровізації – Консерваторія Нової Англії. Цей вуз має великий досвід навчання музикантів академічної традиції, але завдяки ініціативі та зусиллям відомого композитора та музиканта Гюнтера Шуллера у 70-ті роки з'явився джазовий факультет, а із 1976 року – факультет імпровізації. Унікальна система навчання та висока якість викладання у навчальному закладі сприяють успішному вихованню висококваліфікованих музикантів світового рівня. Як приклад, випускниками консерваторії були відомі музиканти Сесіл Тейлор, Дон Байрон, Дейв Дуглас та ін.

На факультеті імпровізації Консерваторії Нової Англії існує дві навчальні програми – джазове навчання (Jazz Studies) і сучасна імпровізація (Contemporary Improvisation). Програма джазового навчання сфокусована на вивчення афроамериканських коренів сучасної імпровізаційної музики. До програми навчання входять такі навчальні курси: джазовий слуховий тренінг; розвиток джазової теорії; джазові стилі імпровізації; джазові стилі композиції тощо. Програма сучасної імпровізації зорієнтована на вивчення синтезу різних імпровізаційних традицій джазу, сучасної академічної музики та музичного фольклору (етнічної музики) різних народів. До програми входять такі навчальні курси: розвиток довгострокової мелодичної пам'яті; слуховий тренінг та імпровізація після Шенберга; індійська модальна імпровізація [3; 4].

Слід зазначити, що джазову освіту в США здобувають не лише у спеціалізованих музичних навчальних закладах, а й в університетах на музичних факультетах, які є складовою частиною вузу. Назва таких факультетів може бути різною: «музична школа», «музичний коледж», рідше «консерваторія». Серед провідних вищих навчальних закладів, які надають висококваліфіковану підготовку у галузі джазового мистецтва, потрібно виокремити такі: Університет Північного Техасу (University of North Texas); Школа музики ім. Істмана – Рочестерський Університет (University of Rochester–Eastman School of Music); Університет Маямі (University of Miami); Університет штату Індіана в Блумінгтоні (Indiana University-Bloomington); Університет Північного Колорадо (University of Northern Colorado); Мангеттенська Школа музики (Manhattan School of Music); Мічиганський Університет (University of Michigan); Державний університет Флориди (Florida State University); Університет Північного Іллінойсу (Northern Illinois University), Університет Південної Каліфорнії (University of Southern California) та ін.

Таким чином, система освіти у США добре адаптована до постійно зростаючих потреб суспільства та готова до гнучких змін. Джазова освіта є важливою складовою американської музичної освіти. Становлення джазової освіти у цій країні пройшло кілька важливих етапів: від самонавчання, співтворчості й обміну виконавським досвідом (20-50-ті рр. XX ст.) до формування масової джазової освіти (60-70-ті рр. XX ст.) та її подальшого розвитку (80-ті рр. XX ст. – до сьогодні). США є визнаним світовим лідером у галузі джазової освіти, яка постійно розвивається та вдосконалюється, відповідаючи вимогам часу.

Оптимальна система організації навчального процесу, впровадження спеціальних джазових навчальних програм, інноваційних методик навчання джазу, висока якість викладання джазової імпровізації, професійна майстерність викладачів, індивідуально-творчий підхід до навчання учнів та студентів сприяють отриманню у США високоякісної джазової освіти. Отже, врахування позитивного досвіду навчання джазового мистецтва цієї країни може суттєво збагатити систему естрадно-джазової освіти і в нашій державі.

Література

1. Джазовое образование как оно есть: колледж Беркли [Электронный ресурс] // Полный джаз. – № 10. – Режим доступа: <http://www.jazz.ru/mag/112/berklee.htm>
2. Джазовое образование как оно есть: колледж Беркли [Электронный ресурс] // Полный джаз. – № 12. – Режим доступа: <http://www.jazz.ru/mag/114/berklee.htm>
3. Джазовое образование как оно есть: Консерватория Новой Англии [Электронный ресурс] // Полный джаз. – № 24. – Режим доступа: <http://www.jazz.ru/mag/126/nec.htm>

4. Джазовое образование как оно есть: Консерватория Новой Англии (II) [Электронный ресурс] // Полный джаз. – № 25. – Режим доступа: <http://www.jazz.ru/mag/127/nec.htm>
5. Мошков К. Индустрия джаза в Америке. XXI век. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб. : Издательство "Лань"; Издательство "ПЛАНЕТА МУЗЫКИ", 2013. – 640 с.
6. Шмырина Ф. А. Музыкальное обучение и воспитание в общеобразовательной школе США : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : 13.00.02 / Ф. А. Шмырина. – М., 2001. – 21 с.
7. Kenneth E. Prouty The History of Jazz Education: A Critical Reassessment [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.questia.com/library/journal/1G1-204853957/the-history-of-jazz-education-a-critical-reassessment>

References

1. Dzhazovoye obrazovaniye kak ono yest': kolledzh Berkli [Elektronnyy resurs] // Polnyy dzhaz. – № 10. – Rezhim dostupa: <http://www.jazz.ru/mag/112/berklee.htm>
2. Dzhazovoye obrazovaniye kak ono yest': kolledzh Berkli [Elektronnyy resurs] // Polnyy dzhaz. – № 12. – Rezhim dostupa: <http://www.jazz.ru/mag/114/berklee.htm>
3. Dzhazovoye obrazovaniye kak ono yest': Konservatoriya Novoy Anglii [Elektronnyy resurs] // Polnyy dzhaz. – № 24. – Rezhim dostupa: <http://www.jazz.ru/mag/126/nec.htm>
4. Dzhazovoye obrazovaniye kak ono yest': Konservatoriya Novoy Anglii (II) [Elektronnyy resurs] // Polnyy dzhaz. – № 25. – Rezhim dostupa: <http://www.jazz.ru/mag/127/nec.htm>
5. Moshkov K. Industriya dzhaza v Amerike. XXI vek. – 2-ye izd., ispr. i dop. – SPb. : Izdatel'stvo "Lan"; Izdatel'stvo "PLANETA MUZYKI", 2013. – 640 s.
6. Shmyrina F. A. Muzykal'noye obucheniye i vospitaniye v obshcheobrazovatel'noy shkole SSHA : avtoref. dis. na soiskaniye uchen. stepeni kand. ped. nauk : 13.00.02 / F. A. Shmyrina. – M., 2001. – 21 s.
7. Kenneth E. Prouty The History of Jazz Education: A Critical Reassessment [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: <https://www.questia.com/library/journal/1G1-204853957/the-history-of-jazz-education-a-critical-reassessment>

В статье изучаются историко-педагогические аспекты повышения профессионального джазового образования в США. Проанализированы особенности современной американской системы образования. Представлены прогрессивные тенденции музыкального образования в США. В качестве примера были раскрыты основные этапы развития джазового образования с использованием трехуровневой американской системы образования (элементарного, среднего и высшего образования).

В документе делается акцент на необходимости того, чтобы Украина могла воспользоваться опытом американского джазового образования и внедрить самые прогрессивные идеи в национальную систему образования. Представлены высшие учебные заведения с выдающимся джазовым образованием. Рассмотрены особенности обучения в специализированных музыкальных учебных заведениях в качестве музыкального колледжа Беркли и Консерватории Новой Англии. Выяснилось, что джазовое образование в США можно получить не только в специализированных музыкальных учебных заведениях, но и на факультете музыки в университетах. Особое внимание уделяется музыкантам-преподавателям, которые стояли у колыбели джазового образования и внесли большой вклад в его развитие.

Ключевые слова: музыкальное образование, профессиональное джазовое образование в США, джаз, университеты, колледжи, учебные джазовые программы, методы джазового образования.

The article studies the historical and pedagogical aspects of professional jazz education rise in the USA. The peculiarities of the modern American education system have been analysed. The progressive tendencies of musical education in the USA have been represented. The principal

stages of the jazz education development using the three-tier American education system (elementary, specialized secondary and higher education) as an example have been revealed.

The paper lays emphasis on the need for Ukraine to benefit from the American jazz education experience and introduce the most progressive ideas into the native education system. The higher educational establishments giving eminently qualified jazz education are represented. The peculiarities of studying at the specialised music educational establishments as Berklee College of Music and the New England Conservatory have been considered. It has been found out that jazz education in the USA can be obtained not only at the specialised music educational establishments, but also at the Department of Music in the universities. The special emphasis is laid upon the musicians-teachers, who were at the cradle of jazz education and contributed a lot to jazz education development.

Keywords: *music education, professional jazz education in the USA, jazz, universities, colleges, training jazz programs, methods of jazz education.*

УДК 78.034(460)4

Лусіна Н. І., Тітович В. І.

ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ІСПАНСЬКОЇ КЛАВІРНОЇ ШКОЛИ

Стаття присвячена джерелам виникнення іспанської клавірної музики, яка увібрала різноманітні національні впливи народів, що населяли Іберійський півострів, а також перші писемні пам'ятки музичної культури. Характеризується становлення професійної школи органістів в епоху Ренесансу. Розглядається діяльність найбільших композиторів-виконавців Іспанії, творчість яких мала вплив на подальший розквіт європейського органно-клавірного мистецтва.

Ключові слова: *клавірний інструмент орган, органне мистецтво, перші збірки професійної музики, персоналії відомих органістів-клавіристів.*

Іспанія є однією з найстаріших музичних країн Європи, де, подібно до Англії, зароджувалося багатоголосся, професійна музична творчість та, поліфонічні техніки. Ця країна переживала свій "золотий час" з кінця XV до середини XVII, прикметний розвитком професійного музичного мистецтва. Іспанію робить винятковою і неповторною ряд компонентів і передусім це – широкий діапазон культур: антична греко-римська, вестготська, мазарабська і т.д.

Вестготи створили державу зі столицею в Толедо, від них збереглися перші писемні пам'ятки музичної культури Іберійського півострова: Codex d'Azagra (VII ст.), де знаходиться найдавніша з іспанських мелодій, що дійшли до нас. Імовірно, наспіви амврозіанських гімнів поєднувалися в культових співах з східними візантійськими інтонаціями. Так виникла мазарабська літургія (арабізована), що пережила блискучий короткий період розквіту у 633-711 роках. "Мазарабські наспіви" це християнська культова музика, створена в Іспанії під час вестготських королів, яка зберігалася під арабським пануванням. Мазарабські співи зібрані у стародавніх кодексах-манускриптах [1]. Світську музику переслідували церковники, але її існування на в численних зображеннях співаків та інструменталістів.

Перша згадка про орган в Іспанії належить Св. Ісидору Севільському \ S Isidoro de Sevilla (560-636) який вважається останнім латинським Отцем Церкви. Ісидор був плідним церковним письменником, засновником середньовічного енциклопедизму. Його творіння – Magnopus – "Етимології" у 20 книгах – це універсальна енциклопедія, що систематизує суму античного знання у відповідності до християнських уявлень. Знамениті "Етимології" розглядають музичний інструмент орган [3], з опису якого випливає, що орган того часу був майже виключно світським інструментом.

У VIII ст. королівство вестготів впало під ударами арабських завойовників, які оволоділи майже всім півостровом. Кордовський халіфат існував з 756 по 1236 роки і був